- *Tneħħija taċ-ċittadinanza akkwistata bi frode*
- *Inapplikabilita` tal-Art. 6 tal-Konvenzjoni*

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

(Sede Kostituzzjonali)

IMĦALLEF

ONOR. GRAZIO MERCIECA LL.D.

ILLUM, 30 ta' Novembru 2021.

Rikors Nru. 149/2020 GM

1. Ashraf Khalil Mohammed Khalil (K.I. 57894M);
2. Karim Khalil (K.I. 32906L);
3. Kenzie Khalil (K.I. 269907L); u
4. Shaimma Abdelhady, Aboutir (K.I. Nru 33425A), u b' digriet tal-5 ta' Ottubru 2020 gie nominat Dr Christopher Chircop bħala kuratur ad litem tal- minuri Karim u Kenzie Khalil

vs

1. Avukat tal-Istat
2. Direttur tad-Dipartiment Ċittadinanza tal-Expatriates;
3.Ministeru Għall-Gustizzja, l-Ugwaljanza u l-

Governanza; u

4. Segretarju Parlamentari għar-Riformi, Ċittadinanza u Simplifikazzjoni tal-Proċess Amministrattivi għal kull interess li jista' jkollhom.

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors li permezz tiegħu r-rikorrenti wara li ppremettew illi :

L-esponenti Ashraf Khalil Mohammed Khalil ġie Malta fis-sena 1991 u wara relazzjoni li huwa kellu ma' Imelda Khalil nee` Falzon, huwa żżewweġ lill-istess bir-rit ċivili nhar l-24 ta' Novembru, 1992, mill-liema żwieġ twieldet Kyra Khalil nhar it-12 ta' Ġunju 993, li hija ċittadina Maltija.

Iż-żwieġ sfaxxa fix-xejn fis-sena 1998 u l-partijiet sseparaw u liema żwieġ gie annullat skont sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Ċivili tat-30 ta' Ġunju, 2004, għal liema proċeduri l-esponenti ma kienx parteċipi.

Wara l-imsemmija data l-esponenti baqa' jgħix hawn Malta bħala ċittadin Malti mingħajr ebda xkiel u reġa' żżewweġ persuna ta' nazzjonalita` Eġizzjana u li minnha għandu t-tfal, iż-żewġ atturi l-oħra, li twieldu hawn Malta u huma ċittadini Maltin. Kien permezz tal-fatt li huwa kien ċittadin Malti li martu setgħet tibqa' tirrisjedi hawn Malta. Tul dan iż-żmien l-esponenti u l-familja tiegħu laħqu bnew attakkament soċjo-kulturali għal dawn il-gżejjer li għalihom hija arthom u l-patrija tagħhom.

F'Marzu, 2019, l-esponenti Ashraf Khalil rċieva ittra mingħand Identity Malta (Citizenship) liema ittra hija datata 12 ta' Marzu, 2019 li permezz tagħha huwa ġie infurmat li ai termini tal-artikolu 14(1) tal-Kap 188, ingħatat ordni sabiex hu jiġi privat miċ-ċittadinanza tiegħu stante li skont l-istess Dipartiment, din ġiet akkwistata bi frodi.

Fit-terminu impost fuqu, huwa oġġezzjoni għal tali u ġie infurmat b'seduta għas-27 ta' Settembru 2019.

Fis-27 ta' Settembru 2019 huwa deher flimkien mal-konsulent legali tiegħu fejn irriżulta li 1-esponenti ġie akkużat li kien ottjena ċ-

ċittadinanza b'mod frawdolenti bl-unika prova li tissustanzja din il-konkluzjoni kienet sentenza tal-annulament taż-żwieġ sureferita. B'dan il-mod jidher ċar li l-Kumitat ta' Inkjesta kien diġa` preġudikat kontra l-esponenti għaliex telaq mill-premessa żbaljata li l-esponenti kien aġixxa b'mod frawdolenti.

Huwa minnu li sentenza ta' Qorti għandha mill-verita` għaliex jingħad li "res judicata pro veritata habetur" iżda din l-aforiżma tapplika biss għal kwistjoni bejn il-kontendenti u għalhekk sentenza ta' Qorti li tannulla żwieġ bejn il-partijiet għandha l-effett bejn il-partijiet biss u mhux "erga omnes". Dan hu hekk il-każ anke in vista tal-ġurisprudenza ormai stabbilita li sentenza ta' Qorti, anke dik Kostituzzjonali anke fejn tidħol nullita` ta' liġijiet għandha tapplika biss bejn il-partijiet għaliex hija "res inter alios acta" u ma tapplikax "erga omnes". Aktar u aktar għandu jkun hekk il-każ meta si tratta minn sentenza mogħtija in kontumaċja meta huwa ben risaput li l-kontumaċja hija "primus ante omnia" oppożizzjoni għal ġurisdizzjoni tal-Qorti li dak li jkun jiġi msejjaħ sabiex jidher quddiemha.

Fil-proċeduri quddiem il-Kumitat ta' Inkjesta l-esponenti talab li jingħata l-fakulta` li jressaq provi sabiex l-ewwel nett jikkontesta l-allegazzjonijiet li l-ex mara tiegħu għamlet fl-assenza tiegħu u fit-tieni lok sabiex jipprova illi l-bażi tal-annullament skont dik is-sentenza kienet manifestament żbaljata għalbiex tistrieħ fuq verżjoni inveritiera u mhux kontestata li kienet tat l-ex martu fl-assenza tiegħu in kwantu mbagħad il-Ministru jew Segretarju Parlamentari konċernat straħ fuq id-deċiżjoni/rakkomandazjoni tal-Kumitat ta' Inkjesta huwa naqas li josserva d-dettami tar-Artikolu 6 tar-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem senjatament dak li "fid-deċiżjoni tad-drittijiet ċivili u tal-obbligi tiegħu jew ta' akkuża kriminali kontra tiegħu kullħadd huwa intitolat għal smigħ imparzjali u pubbliku". Il-fatt li 1-esponenti ġie mitlub li jersaq quddiem il-Kumitat ta' Inkjesta jista' jkollu l-apperenza u s-sembjanza "ta' smigħ imparzjali u pubbliku" iżda filfatt ma kienx għal raġunijiet li ser jingħadu u mhux neċessarjament fl-għoti jew tneħħija taċ-ċittadinanza iżda fuq l-effett li tali tneħħija sejjer ikollha fuq id-drittijiet ċivili tal-esponenti u tal-familja tagħhom taħt l-Artikolu 6 fuq imsemmi u taħt l-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni għad-dritt ta' privatezza u familja in kwantu tivvjola d-dritt ta' "legitimate expectations" in dan peress li l-għoti taċ-ċittadinanza ħolqot drittijiet ċivili u ċertu aspettativa fil-mod kif wieħed jorganizza ħajtu u jindirizza l-futur tiegħu favur l-esponenti

In-nuqqas ta’ faċilita` li huwa jipprova l-każ tiegħu quddiem l-istess Kumitat ta' Inkjesta stante li l-proċedura u d-deċiżjoni/rakkomandazzjoni tinfluwixxi fuq id-deċiżjoni aħħarija ministerjali jmur kontra l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea stante illi l-istess Kumitat ta' Inkiesta fid-deċiżjoni tiegħu ddeċieda kwistjonijiet li jolqtu d-drittijiet ċivili u kriminali tiegħu a tenur tal-istess Artikolu u kif ukoll l-Artikolu 39 tal-Kostituzjoni.

Permezz ta’ ittra datata 22 ta’ Ottubru, 2019 huwa ġie infurmat li s-Segretarju Parlamentari għar-Riformi, Ċittadinanza U Simplifikazzjoni Tal-Proċessi Amministrattivi konfermat l-ordni li r-rikorrenti għandu jiġi mneżża mic-ċittadinanza Maltija tiegħu b'mod immedjat.

Minn din id-deċiżjoni ma hemmx dritt ta' appell. Lanqas tali deċiżjoni ma ħadet kont ta' x’jistgħu jkunu l-effetti fuq l-esponenti u l-familja tagħhom.

Bid-deċiżjoni tal-Kumitat ta' Inkjesta u tal-Ministru l-esponenti ċċaħħad miċ-ċittaditanza Maltija u stante li din hija l-unika ċittadinanza li huwa għandu, huwa spiċċa *stateless*.

Id-deċiżjoni sureferita tolqot id-drittijiet fundamentali tal-atturi Karim u Kenzie aħwa Khalil stante li huma ottjenew iċ-ċittadinanza Maltija a bazi li missierhom kien ċittadin Malti. L-irtirar taċ-ċittadinanza ta' missierhom qed tesponihom sabiex l-istess konvenuti jgħaddu sabiex jirtiraw iċ-ċittadinanza tagħhom u eventwalment jispiċċaw ukoll *stateless* u għalhekk x'aktarx sejjer jiġi leż id-dritt fundamentali tagħhom.

Ulterjorament, din id-deċiżjoni taffettwa bl-istess mod lil martu Shaimma Abdelhadv Aboutir, attriċi fil-kawża odjerna.

L-esponenti qiegħed jilmenta li fil-proċeduri għat-tneħħija taċ-ċittadinanza ma ingħatax smigħ xieraq hekk kif sanċiti taħt l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni u l-Artikolu 39 ta' Kostituzzjoni kif ukoll vjolazzjoni tad-dritt tiegħu u tal-atturi kollha għal ħajja ċivili u għal familja hekk kif sanċit taħt l-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea.

L-esponenti huwa preġudikat bin-nuqqas ta' parzjalita` kemm reali u kif ukoll apparenti tal-Kumitat tal-Inkjesta hekk kif fuq indikat.

Dan kollu premess jikkostitwixxi leżjoni lampanti tad-dirttijiet fundamentali tal-esponenti kif sanċiti taħt l-Artikoli 39 tal-Kostituzzjoni u l-Artikoli 6 u 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Dritjiet u Libertajiet Fundamentali tal-Bniedem.

Talbu lil din il-Qorti sabiex:

1. Tiddikjara u tiddeċiedi li d-deċiżjoni tat-22 ta' Ottubru 2019 fuq imsemmija ma tiswiex għaliex tilledi d-drittijiet fundamentali tal-esponenti għal smigħ xieraq kif sanċit mil-Artikolu 39 (2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet Fundamentali għaliex tistrieħ fuq rakkomandazzjoni ta' kumitat jew awtorita` li mhijiex imparzjali u li minnha nfisha tidher li hija preġudikata;

2. Tidddikjara u tiddeċiedi illi l-proċedura addottata għat-tneħħija taċ-ċittadinanza u d-deċiżjoni sussegwenti tat-tneħħija ta' ċittadinanza Maltija tal-attur Ashraf Khalil tilledi d-dritt fudamentali tiegħu għas-smigħ xieraq u d-dritt fundamentali tal-esponenti għall-familja u privatezza hekk kif sanċiti taħt l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikoli 6 u 8 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem; u

3. Konsegwentament tipprovdi rimedju.

Rat ir-Risposta tal-intimati li permezz tagħha eċċepew illi :

Il-fatti ta` dan il-każ huma li fl-24 ta’ Novembru tas-sena 1992 ġie iċċelebrat iż-żwieġ bejn r-rikorrent u Imelda Khalil nee’ Falzon fir-Reġistru taż-Żwieġ f’Malta. Illi minn dan iż-żwieġ kellhom tifla unika Kyra Khalil li twieldet fil-5 ta’ Ġunju tas-sena 1993;

Ir-rikorrent u Imelda Khalil isseparaw, u l-Prim Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza fl-ismijiet *“Imelda Khalil vs Ashraf Khalil”* (ċitazzjoni numru: 394/2001/1) fit-30 ta’ Ġunju 2004 iddikjarat ż-żwieġ bħala null u għalhekk permezz tas-sentenza suċċitata ġie deċiż illi tali żwieġ ġie simulat mir-rikorrent u kien żwieġ ta’ konvenjenza;

Fit-12 ta’ Marzu 2019 id-Dipartiment taċ-Ċittadinanza infurmat lir-rikorrent li ai termini tal-artikolu 14 (1) tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet

ta’ Malta, ingħatat ordni sabiex hu jiġi privat miċ-Ċittadinanza tiegħu *stante* li din ġiet akkwistata bi frodi. Tajjeb jingħad illi r-rikorrent jiddikjara huwa stess li rċieva tali ittra. Ir-rikorrent ġie infurmat fl-ittra surreferita li ai termini tas-subartikolu 4 tal-artikolu 14 tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta’ Malta huwa kellu dritt għal inkjesta kif stabbilit f’dak l-att qabel l-ordni għad-deprivazzjoni taċ-ċittidinanza jiġi eżegwit u ġie avvżat li tali dritt kellu jiġi eżerċitat fi żmien 21 ġurnata min-notifika tal-istess ittra. Ir-rikorrent oġġezzjona għal tali ordni u għamel talba għal inkjesta relattiva.

Fid-19 ta’ Settembru 2019 ir-rikorrent ġie infurmat illi kienet ser tinżamm seduta fis-27 ta’ Settembru 2019 fid-9am fil-Qrati ta’ Malta il-Belt Valletta kif fil-fatt ġara. Il-Kumitat tal-Inkjesta għadda sabiex ċahad it-talba tar-rikorrent;

Fit-22 ta’ Ottubru 2019 il-Head of Unit tal-Aġenzija Identity Malta (Citizenship Unit) Dr Jessica Rita Galea infurmat lir-rikorrent permezz tal-ittra li l-Parliamentary Secretary for Reforms, Citizenship and Simplification of Administrative Proċesses kkonfermat l-ordni li r-rikorrent jiġi deprivat miċ-ċittadinanza Maltija b’effett immedjat *stante* illi din ġiet akkwistata bi frodi u li għandu jirritorna d-dokumenti relattivi ossia ċ-ċertifikat tar-reġistrazzjoni bhala ċittadin Malti. F’tali ittra ġiet annessa l-ordni ta deprivazzjoni tas-16 ta’ Ottubru 2019 iffirmata mill-Onorevoli Julia Farrugia Portelli;

M’hemm ebda ksur tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta *stante* illi l-Kumitat tal-Inkjesta mahtur ai termini tal-artikoli 14 (4) u (5) tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta’ Malta m’huwiex marbut bl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u dan għaliex l-għoti ta’ Ċittadinanza Maltija m’hijiex dritt Ċivili imma semmai taqa’ taht l-isfera tad-dritt pubbliku. Dan jfisser illi tali proċeduri quddiem l-Kumitat tal-Inkjesta m’humiex suġġetti għall-import tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea jew l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta. Il-Qrati Nostrana kif wkoll il-Qrati Ewropej kellhom l-okkazzjoni kemm-il darba illi jippronunzjaw ruħhom dwar dan il-punt. Per eżempju fis-sentenza fl-ismijiet “**Fatiha Khallouf vs Ministru tal-Affarijiet Barranin u l-Avukat Ġenerali”** (69/11) deċiża fl-14 ta’ Marzu 2014 mill-Onorabbli Prim’awla tal-Qorti

Ċivili (Sede Kostituzzjonali) (kif ikkonfermata fl-appell fil-31 ta' Ottubru 2014 mill-Qorti Kostituzzjonali) fejn ikkunsidrat illi:

"*Inoltre r-rikorrenti titkellem ukoll, fir-rikors promotur tagħha, dwar li hemm ukoll vjolazzjoni tal-artikolu 6 tal-istess Konvenzjoni. Dan l-artikolu jitkellem dwar smigħ xieraq. Inoltre, fin-nota ta' osservazzjonijiet tagħha, ir-rikorrenti tispeċifika li tikkontendi li hi ma ngħatatx smigħ xieraq quddiem il-Kumitat ta' Inkjesta ta' privazzjoni ta' ċittadinanza. Min-naha tagħhom l-intimati, f'dan ir-rigward, isostnu li l-artikolu tal-Konvenzjoni in kwestjoni mhux applikabbli stante illi ċ-ċittadinanza mhux dritt jew obbligu ċivili protett mill-Konvenzjoni Ewropea, iżda hu dritt pubbliku. Inoltre, l-intimati jissottomettu li l-Kumitat tal-Inkjesta in kwestjoni m'għandux jitqies li hu Qorti u lanqas li hu awtorita' ġudizzjarja mwaqqfa b'liġi.*

Dwar il-kumitati ta' inkjesta l-Qorti Kostituzzjonali fl-24 ta' Frar, 2012 (Appell Ċivili numru. 46/2007/1) fil-kawża bl-ismijiet 'Mustefa Mustefa Al Muhamad vs Ministru tal-Ġustizzja u Affarijiet Interni et' irriteniet li - 'l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni jgħodd kull meta xi ħadd ikun akkużat b'reat kriminali jew fi proċeduri għad-deċiżjoni dwar l-eżistenza jew l-estensjoni ta' drittijiet jew obbligi ċivili. ***L-artikolu 6 tal-Konvenzjoni jgħodd biss f'każ ta' deċiżjoni tad-drittijiet ċivili u obbligazzjonijiet, jew fil-każ ta' xi akkuża kriminali…. Għalhekk id-deċiżjoni tal-kumitat ta' inkjesta ma hijiex "determinanti" għad-drittijiet tal-attur u, għal din ir-raġuni, il-każ ma jaqax taħt l-art. 39(2) tal-Kostituzzjoni jew l-art. 6 tal-Konvenzjoni.' Għalhekk anke din is-sottomissjoni tar-rikorrenti ma tistax tiġi akkolta, stante li ċ-ċittadinanza ma hijiex "dritt ċivili" għall-finijiet tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni li fuqu qed tistrieħ ir-rikorrenti.*** *Inoltre fil-kawża fl-ismijiet "Abera Woldo Hiwot et vs Professur Dr. Henry Frendo et" deċiża fit-18 ta' Novembru 2004 jingħad li "****hija ġurisprudenza stabbilita illi l-proċeduri dwar tkeċċija ta' min mhuwiex ċittadin tal-pajjiż ma humiex proċeduri li fihom tingħata deċiżjoni dwar drittijiet ċivili, u għalhekk ma jintlaqtux mill-provvedimenti dwar smigħ xieraq."***

*Inoltre l-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fis-6 ta' Frar 2003 fil-każ ta' "Mamatkulov u Abdurasulovic kontra t-Turkija" fejn il-Qorti qalet – "****The court reiterates that decisions regarding the entry, stay and deportation of aliens do not concern the determination of an applicant's civil rights or obligations or of a***

<u>criminal charge against him, within the meaning of Article 6 § 1 of the Convention (Maaouia v. France [GC], no 39652/98, § 40, ECHR 2000-X). «2. Consequently, Article 6 § 1 is not applicable in the instant case.”</u> *Kwindi ma għandhiex raġun ir-rikorrenti tgħid illi s-smigħ mill-Bord tal-Inkjesta jivvjola l-artikolu 6 għaliex bid-deċiżjoni ta’ dak il-bord, ma ġewx determinati d-drittijiet ċivili tar-rikorrenti skont it-tifsira tal-istess Artikolu 6.* ***<u>Konsegwentament l-artikolu 6 lanqas biss japplika</u>****.”*

L-esponenti jeċepixxu illi l’anqas jista’ jingħad illi jekk il-Ministru jiddeċiedi li jsegwi r-rakommandazzjoni tal-Kumitat tal-Inkjesta huwa jkun qiegħed jikser l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta. Fuq dan il-punt l-esponenti jagħmlu referenza għad-deċiżjoni tal-Prim’Awla fis-Sede Kostituzzjonali fis-sentenza tal-5 ta' April 2011 (Rikors Numru. 33/2006) fl-ismijiet “**Tarek Mohammed Ibrahim vs Viċi Prim Ministru u Ministru għall-Ġustizzja u l-Intern u Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u ta’ l-Expatriates**” fejn ikkunsidrat illi:

“Jidher ċar li taht dawn l-artikoli ***<u>ma jistax jinsab ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrent anke jekk il-Ministru jagħzel li jsegwi r-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat ta’ Inkjesta</u>****.”*

L-esponenti jeċepixxu illi ġialdarba l-għoti jew tnehhija ta’ Ċittadinanza ma taqax taht id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea jew l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta, huwa sintomatiku illi ma jistax jkun hemm leżjoni ta’ dan il-jedd kif qiegħed jiġi allegat mill-attur;

L-esponenti Direttur u s-Segretarju Parlamentari fissru b’mod l-aktar ċar illi l-ordni għat-tnehhija taċ-Ċittadinanza tar-rikorrent hareġ b’effett immedjat mis-16 ta’ Ottubru 2019 u ikkomunikata fit-22 ta’ Ottubru 2019. Dak illi qiegħed jittenta jagħmel ir-rikorrent permezz ta’ din il-proċedura straordinarja hija illi jikkanċella dik id-deċiżjoni u jmur lura fis-sitwazzjoni fejn tali deċiżjoni ma ġietx mehuda; pretensjoni li bir-rispett ma tistax tintlaqa’ bil-proċedura straordinarja odjerna;

L-artikolu 14 (1) tal-Kapitolu 188 jistipula l-ordni illi l-gvern jista' johroġ sabiex jiddepriva persuna miċ-Ċittadinanza Maltija u jgħid illi:

"14.(1) Bla ħsara għad-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu, il-Ministru jista' b'ordni jippriva miċ-ċittadinanza tiegħu Maltija kull ċittadin ta' Malta li jkun hekk b'reġistrazzjoni jew naturalizzazzjoni jekk ikun sodisfatt li r-reġistrazzjoni jew ċertifikat ta' naturalizzazzjoni kien miksub permezz ta' qerq, rappreżentanza falza jew il-ħabi ta' xi fatt sostanzjali."

L-artikolu 14 (4) tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta jipprovdi għad-dritt ta' inkjesta quddiem il-Kumitat tal-inkjesta u jistipula illi:

"(4) Qabel ma jagħmel ordni skont dan l-artikolu, il-Ministru għandu jagħti lill-persuna li kontra tagħha jkun maħsub li jsir l-ordni avviż bil-miktub biex jinformaha dwar ir-raġuni li għaliha huwa maħsub li jsir u dwar id-dritt tagħha għal inkjesta skont dan l-artikolu; u jekk dik il-persuna tapplika bil-mod preskritt għal inkjesta, il-Ministru għandu jibgħat il-każ quddiem kumitat ta' inkjesta li jkun magħmul minn chairman, li jkun persuna li jkollha esperjenza ġudizzjarja, maħtur mill-Ministru u minn dawk il-membri l-oħra maħtura mill-Ministru kif jidhirlu xieraq.

(5) Il-Ministru jista' jagħmel regoli dwar il-prattika u l-proċedura li għandhom jiġu segwiti dwar kumitat ta' inkjesta maħtur skont dan l-artikolu, u dawn ir-regoli jistgħu, b'mod partikolari, jipprovdu għall-għoti lil kull kumitat bħal dak kull setgħat, drittijiet jew privileġġi ta' xi qorti, u biex kull setgħat hekk mogħtija jkunu jistgħu jiġu eżerċitati minn membru wieħed jew iżjed tal-kumitat.

Illi l-artikolu 19 tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta jistipula illi:

"*19. Il-Ministru ma jkunx meħtieġ li jagħti xi raġuni għall-għoti jew għaċ-ċaħda ta' xi applikazzjoni skont dan l-Att u d-deċiżjoni tal-Ministru fuq xi applikazzjoni bħal dik ma tkunx suġġetta għal appell jew reviżjoni f'xi qorti"*

Finalment l-artikolu 19 (1) D u F tal-Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta' Malta li jitkellem dwar istanzi ta' nullita` ta' żwieġ u jistipula illi:

"19.(1) B'żieda mal-każijiet fejn żwieġ ikun null skont xi dispożizzjoni oħra ta' dan l-Att, żwieġ ikun null:

(d) jekk il-kunsens ta' xi waħda mill-partijiet ikun vizjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju fuq il-ħajja miżżewġa, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha, jew b'anomalija psikoloġika serja li tagħmilha impossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ;

f) jekk il-kunsens ta' xi waħda mill-partijiet ikun inkiseb bl-esklużjoni pożittiva taż-żwieġ innifsu, jew ta' xi wieħed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ"

Meta wiehed jasar dak kollu illi jistipulaw l-artikoli hawn suċċitati in rilevanza tal-materja in kwistjoni, jemerġu hamest elementi ta' importanza vitali illi l-esponenti jissottomettu illi dina l-Onorabbli Qorti għandha tevawla meta tiġi biex tistharreġ din il-kawża :

a. Il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-30 ta' Ġunju 2004 iddikjarat iż-żwieġ bejn ir-rikorrent u Imelda Khalil nee` Falzon bhala null ai termini tal-Artikolu 19 (1) D u F tal-Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta' Malta *stante* illi kien żwieġ simulat da parte r-rikorrent;

b. Ġialadarba ż-żwieġ surreferit kien null u r-rikorrent akkwista tali Ċittadinanza permezz tal-istess żwieġ, l-esponenti kkunsidraw illi tali ċittadinanza ġiet akkwistata b'frodi u għaldaqstant għaddew sabiex ai termini tal-Artikolu 14 (1) tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta jiddeprivaw lir-rikorrent miċ-ċittadinanza Maltija;

c. Ir-rikorrent għamel użu mid-dritt sanċit fl-artikolu 14 (4) tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta u ċjoe` għadda sabiex saqsa għal inkjesta għad-deċiżjoni tad-deprivazzjoni taċ-ċittadinanza Maltija tiegħu tat-12 ta' Marzu 2019. L-inkjesta ssoktat permezz tas-seduta

tas-27 tas-Settembru 2019 u l-esponenti harġu ordni ta' deprivazzjoni taċ-ċittadinanza fis-16 ta' Ottubru 2019 u konsegwentament infurmaw lir-rikorrent sabiex jirritorna ċ-ċertifikat tar-reġistrazzjoni fit-22 ta' Ottubru 2019;

d. Il-Kumitat tal-inkjesta m'huwiex Tribunal jew Qorti u skont is-subartikolu 4 u 5 tal-artikolu 14 tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta, il-proċedura quddiem il-Kumitat tiġi regolata mill-Ministru;

e. L-artikolu 19 tal-Kapitolu 188 tal-Liġijiet ta' Malta jistipula illi ma tistax ssir revizzjoni fil-mertu minn deċiżjoni li tirrigwarda Ċittadinanza.

Għaldaqstant ir-rikorrent m'għandu ebda jedd oġġettiv illi jżomm iċ-Ċittadinanza. Ġialadarba s-sentenza tat-30 ta' Ġunju 2004 li għaddiet in ġudikat iddeċiediet b'mod ċar illi ż-żwieġ tiegħu kellu jiġi ddikjarat null ai termini tal-artikolu 19 (1) D u F tal-Kap 255 (ossia simulazzjoni u żwieġ ta' konvenjenza) u li ċ-Ċittadinanza Maltija tiegħu ġiet akkwistata b' konsegwenza ta tali żwieġ, allura m'hemm ebda dubju illi ċ-Ċittadinanza ġiet akkwistata bi frodi u bil-Liġi huwa kellu jiġi żvestit minn dak il-privileġġ illi l-Istat Malti kien ikkonċedilu. Il-Prim'Awla fis-Sede Kostituzzjonali tagħha fis-26 ta' Ġunju, 2015 (Ċitazzjoni Numru. 33/2006/1) fis-sentenza "**Tarek Mohamed Ibrahim vs Viċi Prim'Ministru u Ministru għall-Ġustizzja u l-Intern u Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u tal-Expatriates**" fil-fatt kkunsidrat illi:

"meta r-rikorrent applika għaċ-ċittadinanza Maltija l-liġi kienet ċara li f'każ ta' qerq tista' titnehha."

L-esponenti jissottomettu illi l-għoti ta' Ċittadinanza Maltija m'hijiex dritt Ċivili imma semmai jaqa' taht l-isfera tad-dritt pubbliku. Dan jfisser illi tali proċeduri quddiem l-Kumitat tal-inkjesta m'humiex suġġetti għall-import tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea jew l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

Ġialadarba ġie ritenut b'ġurisprudenza vasta illi f'proċeduri li jirrigwardaw it-tnehhija ta' ċittadinanza quddiem il-Kumitat tal-inkjesta u f'deċiżjonijiet ta' din l-għamla, l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni m'huwiex

applikabbli, l-esponenti jissottomettu illi l-vertenza odjerna tfalli minn kullimkien.

Fir-rigward tal-allegazzjoni tar-rikorrent illi l-ordni għad-deprivazzjoni taċ-ċittadinanza tiegħu jikser d-dritt tiegħu għal hajja Ċivili u għal Familja kif protett that l-artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea, l-esponenti jirreferu għas-sentenza tal-4 ta` Diċembru 2007 fil-kawża **Dickson vs UK** il-Qorti Ewropea qalet hekk – *The object of article 8 is essentially that of protecting the individual against arbitrary interference by the public authorities*. Għalhekk l-indhil mill-awtorita` pubblika għandu jkun fil-każi speċifikament kontemplati fit-tieni paragrafu ta` l-Art.8 (ara d-deċiżjoni tal-Qorti Ewropea tal-24 ta` Settembru 2007 fil-kawża "Tysiac vs Poland"). Fil-kuntest tal-Art.8 dak li jrid jiġi stabbilit huwa jekk tkunx teżisti hajja familjari li haqqha protezzjoni u jekk l-interferenza tkunx ġustifikata (ara "Raid Mabruk El Masri vs L-Onorevoli Prim Ministru et" - PAK/GV - 4 ta` Ottubu 2004).

Meta ordni tohroġ skont il-Liġi, ma jistax jirriżulta illi jkun hemm ksur tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea.

Fis-sentenza ġia citata ta` "**Tarek Mohamed Ibrahim vs Viċi Prim'Ministru u Ministru għall-Ġustizzja u l-Intern u Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza u tal-Expatriates"** fil-fatt ġie kkunsidrat illi:

"meta r-rikorrent applika għaċ-ċittadinanza Maltija l-liġi kienet ċara li f'każ ta' qerq tista' titnehha."

"Skont Artikolu 7 tal-European Convention on Nationality, wahda miċ-ċirkostanzi fejn Stat jista' jnehhi nationality ta' persuna hu fejn l-akkwist kien b'riżultat ta' 'fraudulent conduct'. Nationality hi definita bhala "legal bond between a person and a State and does not indicate the person's ethnic origin".

Għalhekk għandu jirriżulta ċar kristallin li jeżisti l-element tal-qerq li huwa wiehed miċ-ċirkostanzi li fuqhom l-intimat seta' legalment johroġ ordni ta' privazzjoni miċ-ċittadinanza ai termini tal-Art. 14 [1] tal-Kap. 188, u f'dan is-sens m'għandux ikun hemm dubju li l-interferenza tal-Istat, konsistenti fil-hruġ tal-ordni tal-

privazzjoni miċ-ċittadinanza fil-konfront tar-rikorrenti, ma kinitx wahda arbitrarja, kif sostnut minnha, iżda kienet wahda leġittima fit-termini tal-artikolu preċitat.

Il-Qorti Kostituzzjonali għamlitha ċara ***li d-dritt taċ-ċittadinanza m'huwiex wiehed mid-drittijiet sostantivi tal-Konvenzjoni****."*

L-esponenti jeċepixxu m'huwiex minnu kif sostnut mir-rikorrent illi huwa apolidu. Ai fini ta` kjarezza l-esponenti jgħidu wkoll li fir-rigward iċ-ċittadinanza t'uliedu, minkejja li l-missier ġie pprivat, it-tfal mhux ser jitiflu ċ-ċittadinanza Maltija. Apparti minn hekk, ir-rikorrent, minkejja li m'għadux Malti, huwa xorta jista` jibqa' jirrisjedi f'Malta, dejjem skont ir-regoli relattivi għall-permess ta' residenza.

L-esponenti jeċepixxu illi l-UNHCR Convention on the Reduction of Stateless tal-1961 fl-artikolu 8 tistipula illi:

"Article 8
1. A Contracting State shall not deprive a person of its nationality if such deprivation would render him stateless. 2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this Article, a person may be deprived of the nationality of a Contracting State:

(a) in the circumstances in which, under paragraphs 4 and 5 of Article 7, it is permissible that a person should lose his nationality;
(b) where the nationality has been obtained by misrepresentation or fraud."

Għaldaqstant minkejja illi l-esponenti jsostnu illi l-attur mhuwiex apolidu, anki f'dik il-peġġior ipoteżi huwa żbaljat ir-rikorrent meta jallega illi ma kienux jirrikorru ċ-ċirkostanzi sabiex l-Istat jirrevokalu ċittadinanza akkwistata bi frodi.

Ikkunsidrat:

Fl-24 ta' Novembru 1992 ġie ċċelebrat żwieġ bejn r-rikorrent Ashraf Khalil u Imelda Khalil nee' Falzon fir-Reġistru taż-Żwieġ f'Malta. Minn dan iż-żwieġ kellhom tifla unika Kyra Khalil li twieldet fil-5 ta' Ġunju tas-sena 1993.

Ir-rikorrent u Imelda Khalil isseparaw, u l-Prim Awla tal-Qorti Civili fis-sentenza fl-ismijiet *"Imelda Khalil vs Ashraf Khalil"* (citazzjoni numru: 394/2001/1) fit-30 ta' Ġunju 2004 ġie deċiż illi tali żwieġ ġie simulat mir-rikorrent u kien żwieġ ta' konvenjenza u għalhekk iddikjarat null.

Fit-12 ta' Marzu 2019 id-Dipartiment taċ-Ċittadinanza infurma lir-rikorrent li *ai termini* tal-Artiklu 14 (1) tal-Kapitlu 188 tal-Ligijiet ta' Malta, ingħatat ordni sabiex hu jiġi pprivat miċ-ċittadinanza tiegħu billi din giet akkwistata bi frodi; illi *ai termini* tal-artikolu 14(4) tal-istess Kapitlu kellu dritt għal inkjesta kif stabbilit f'dak l-att qabel l-ordni għad-deprivazzjoni taċ-ċittidinanza jiġi ezegwit; u illi tali dritt kellu jiġi ezercitat fi żmien 21 gurnata min-notifika tal-istess ittra. Ir-rikorrent oggezzjona għal tali ordni u għamel talba għall-inkjesta relattiva.

Fid-19 ta' Settembru 2019 ir-rikorrent gie infurmat illi kienet ser tinżamm seduta fis-27 ta' Settembru 2019 fid-9am fil-Qrati ta' Malta l-Belt Valletta kif fil-fatt ġara. Il-Kumitat tal-Inkjesta ippresjedut mill-Imhallef Emeritus Dr. Philip Sciberras għadda sabiex ċahad it-talba tar-rikorrent wara li kkunsidra, *inter alia,* illi:

Fil-fehma tal-Kumitat il-qofol tal-kwistjoni f`dan il-kaz jinsab fis-sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni Familja) tat-30 ta` Ġunju 2004, u l-aktar f`dik il-parti razzjonali tagħha fuq riportata li ddeterminat li z-zwieg ikkuntrattat mill-persuna aggravata kien semplicement wiehed ta` konvenjenza. Dik is-sentenza tikkostitwixxi res judicata u tagħmel stat fil-konfront tiegħu.

Ma jżid xejn fil-piż l-argument sottopost mill-istess persuna aggravata sija fid-deposizzjoni tiegħu, kif ukoll fis-sottomissjonijiet tal-konsulent legali tiegħu lil dan il-Kumitat illi r-relazzjoni tiegħu ma` martu kienet wahda tajba u mibnija fuq imħabba reċiproka. Anzi dan l-istess argument, apparti li ma jsib l-ebda riskontru f`dik is-sentenza, jirradika l-konvinzjoni f`dan il-Kumitat ta` Inkjesta illi huwa qiegħed jippretendi li dak definit bis-sentenza għandu jiġi aġġirat u li dan il-Kumitat għandu jabbraċċja l-veduta tiegħu illi z-zwieg ikkuntrattat ma` martu Imelda xebba Falzon ma kienx wiehed ta` konvenjenza. Dan la hu logiku u lanqas legittimament aċċettabbli f`dan l-istadju inoltrat:

Il-persuna aggravata kien messha ddefendiet din il-posizzjoni minnha issa assunta quddiem il-Kumitat fil-kors tal-proċeduri fil-Qorti u mhux jibqa` kontumaċi sija fl-atti tal-kawza kif ukoll fil-komparizzjoni tiegħu fl-udjenzi u s-smigħ tagħha. Għan-nuqqas tiegħu "imputet sibi" izda ma jista` qatt jippretendi li jingħata xi indulgenza minn dan il-Kumitat biex bhal speci jiġi restitwit "in integrum" fil-proċeduri konkjużi;

Il-konklużjoni ta` dawn il-konsiderazzjonijiet hi li l-aggravju sottomess lil dan il-Kumitat mhux fondat. Għal kuntrarju dan il-Kumitat, wara li ezamina l-artikolu 14(1) tal-Maltese Citizenship Act (Kap 188), jirriaferma u jadotta dak sostnut mill-kontro-parti illi la ż-żwieġ kien wieħed għal kollox simulat ġiet ottenuta bi frodi. Konsegwentement, l-ilment tal-persuna aggravata qed jiġi miċħud u l-Ordni ta` Privazzjoni tal-istess ċittadinanza għandha tibqa` treġġi.

Fit-22 ta' Ottubru 2019 il-Head of Unit tal-Agenzija Identity Malta (Citizenship Unit) Dr. Jessica Rita Galea infurmat lir-rikorrent permezz tal-ittra li l-Parliamentary Secretary for Reforms, Citizenship and Simplification of Administrative Processes ikkonfermat l-ordni li r-rikorrent jiġi deprivat miċ-ċittadinanza Maltija b'effett immedjat *stante* illi din giet akkwistata bi frodi u li għandu jirritorna d-dokumenti relattivi ossia c-certifikat tar-registrazzjoni bhala cittadin Malti.

Ikkunsidrat:

L-għoti ta' ċittadinanza Maltija m'hijiex dritt ċivili imma jaqa' fl-isfera tad-dritt pubbliku. Li jfisser illi l-proċeduri quddiem l-Kumitat tal-inkjesta m'humiex suggetti għall-import tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea jew l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. F**is-sentenza Fatiha Khallouf vs Ministru tal-Affarijiet Barranin u l-Avukat Generali"** (69/11) deċiża fl-14 ta' Marzu 2014 minn din il-Qorti diversament ippreseduta (ikkonfermata fl-appell fil-31 ta' Ottubru 2014 mill-Qorti Kostituzzjonali) ingħad illi:

> ***L-artikolu 6 tal-Konvenzjoni jgħodd biss f'kaz ta' deċizjoni tad-drittijiet ċivili u obbligazzjonijiet, jew fil-kaz ta' xi akkuza kriminali…. Għalhekk anke din is-sottomissjoni tar-rikorrenti ma tistax tiġi akkolta, stante li ċ-ċittadinanza ma hijiex "dritt ċivili" għall-finijiet tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni li fuqu qed tistrieħ ir-rikorrenti.*** *Inoltre fil-kawza fl-ismijiet "Abera Woldo Hiwot et vs Professur Dr. Henry Frendo et" deciza fit-18 ta' Novembru 2004 jingħad li "**hija ġurisprudenza stabbilita illi l-proċeduri dwar tkeċċija ta' min mhuwiex cittadin tal-pajjiz ma humiex proċeduri li fihom***

tingħata decizjoni dwar drittijiet civili, u għalhekk ma jintlaqtux mill-provvedimenti dwar smigħ xieraq."

*Inoltre l-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fis-6 ta' Frar 2003 fil-kaz ta' "Mamatkulov u Abdurasulovic kontra t-Turkija" fejn il-Qorti qalet – "***The court reiterates that decisions regarding the entry, stay and deportation of aliens do not concern the determination of an applicant's civil rights or obligations or of a criminal charge against him, within the meaning of Article 6 § 1 of the Convention (Maaouia v. France [GC], no 39652/98, § 40, ECHR 2000-X). «2. Consequently, Article 6 § 1 is not applicable in the instant case."*** *Kwindi ma għandhiex raġun ir-rikorrenti tgħid illi s-smigħ mill-Bord tal-Inkjesta jivvjola l-artikolu 6 għaliex bid-deċiżjoni ta' dak il-bord, ma gewx determinati d-drittijiet ċivili tar-rikorrenti skont it-tifsira tal-istess Artikolu 6.* ***Konsegwentament l-artikolu 6 lanqas biss japplika****."*[1]

Ir-rikorrent ma jiċħadx, anzi jaqbel, li proċedura dwar it-tneħħija ta' ċittadinanza ma taqax taħt l-Artiklu 6 tal-Konvenzjoni jew Artiklu 39 tal-Kostituzzjoni. Jargumenta iżda li (i) ġaladarba l-liġi tistabbilixxi proċedura ta' smigħ, din trid tiġi segwita u (ii) ġaladarba r-raġuni għat-tneħħija hija frode, li huwa reat kriminali, allura l-proċeduri għat-tneħħija jaqgħu taħt il-ħarsien ta' dawn il-provvedimenti.

Dwar l-ewwel argument, billi mhux applikabbli d-disposizzjonijiet imsemmija, ma jistax ikun hemm rimedju taħt il-kappa ta' jeddijiet fundamentali; għalkemm jista' jkun hemm rimedju taħt il-liġi ordinarja.

It-tieni argument huwa wieħed tassew inġenjuż, iżda ġuridikament inaċċettabbli. Għalkemm il-frode tista' tammonta fiċ-ċirkostanzi kongruwi għal reat kriminali; il-fatt li l-frode hi presuppost għat-tneħħija taċ-ċittadinza ma jfissirx li b'daqshekk il-proċeduri quddiem it-Tribunal ħadu s-sura ta' proċess kriminali.

Ir-rikorrenti jilmentaw wkoll li t-tneħħija taċ-ċittadinanza tiksrilhom il-jedd għal ħajja privata u l-familja mħarsa mill-Artiklu 8 tal-Konvenzjoni. Fir-risposta tagħhom, l-intimati stqarru li (i) minkejja li l-missier ġie pprivat miċ-ċittadinanza, it-tfal mhux ser jitiflu ċ-ċittadinanza Maltija u (ii) minkejja li m'għadux ċittadin Malti, xorta jista` jibqa' jirrisjedi f'Malta, dejjem skont ir-regoli relattivi għall-permess ta' residenza. Għalhekk ma jirriżultax li r-rikorrent sejjer jiġi mifrud minn familtu inkella li sejjer jiġi mkeċċi minn Malta.

Ir-rikorrent jallega li huwa apolidu. B'danakollu ma jġib l-ebda prova fir-rigward. Min jallega jrid jipprova. Dan apparti li skont Artiklu 8 tal-UNHCR *Convention on the Reduction of Stateless* tal-1961 id-dritt li wieħed ma jisfax *stateless* hu soġġett għall-kundizzjoni li ma jkunx akkwista b'qerq iċ-ċittadinanza li tkun sejra titneħħielu:

> *1. A Contracting State shall not deprive a person of its nationality if such deprivation would render him stateless. 2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this Article, a person may be deprived of the nationality of a Contracting State:*

(a) in the circumstances in which, under paragraphs 4 and 5 of Article 7, it is permissible that a person should lose his nationality;

(b) where the nationality has been obtained by misrepresentation or fraud."

Għal dawn il-motivi l-Qorti qiegħda tiċħad it-talbiet tar-rikorrenti.

Spejjeż a kariku tagħhom.

Moqrija.

ONOR. IMĦALLEF

GRAZIO MERCIECA